

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY
HISTORIA KLASA I GIMNAZJUM

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny – ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy – ocena dostateczna	Poziom rozszerzający – ocena dobra	Poziom dopełniający – ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający – ocena celująca
<p>1. Odszyfrować przeszłość</p> <p>Część I. Co to jest źródło historyczne, rodzaje źródeł</p> <p>Część II. Czas i chronologia – różne style datacji</p>	<p>Uczeń zna: - rodzaje źródeł historycznych.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: źródło historyczne, źródło pisane, źródło ustne, źródło materialne, nasza era, przed naszą erą, wiek.</p> <p>Uczeń potrafi: - rozpoznać rodzaje źródeł historycznych, - dokonać najprostszego podziału źródeł, - prawidłowo określić wiek wydarzenia.</p>	<p>Uczeń zna: - postać: Homera, - wydarzenia, które zapoczątkowały kalendarz grecki, rzymski i chrześcijański.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: chronologia.</p> <p>Uczeń potrafi: - obliczyć, ile lat upłynęło między jednym a drugim wydarzeniem, - umieszczać wydarzenia na osi czasu.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: prawda historyczna, - znaczenie źródeł w odtwarzaniu dziejów.</p> <p>Uczeń potrafi: - podać różne sposoby mierzenia czasu.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: hipoteza naukowa, - z czego wynika konieczność ostrożnego traktowania źródeł historycznych.</p> <p>Uczeń potrafi: - ocenić znaczenie źródeł w odtwarzaniu dziejów.</p>	<p>Uczeń zna: - postać: Heinricha Schliemanna.</p> <p>Uczeń potrafi: - ocenić rolę archeologii w odtwarzaniu procesu dziejowego, - opisać okoliczności odkrycia Troi.</p>
<p>2. Pierwsi ludzie</p> <p>Część I. Zanim pojawił się człowiek</p> <p>Część II. Ludzie epoki paleolitu</p>	<p>Uczeń zna: - cechy, które odróżniają człowieka od małp człekokształtnych.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: prehistoria, paleolit (starsza epoka kamienna), człowiek rozumny współczesny.</p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie kontynent uznawany za kolebkę ludzkości, - dokonać periodyzacji</p>	<p>Uczeń zna: - ramy chronologiczne epoki paleolitu.</p> <p>Uczeń potrafi: - scharakteryzować epokę paleolitu.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: łądolód, gromada, - znaczenie uzyskania umiejętności rozpalania ognia dla rozwoju cywilizacyjnego człowieka pierwotnego.</p> <p>Uczeń potrafi: - opowiedzieć o życiu ludzi epoki paleolitu, - wyjaśnić zależności pomiędzy środowiskiem geograficznym a</p>	<p>Uczeń rozumie: - związek między wynalezieniem pisma a początkiem historii człowieka.</p> <p>Uczeń potrafi: - scharakteryzować system wierzeń ludzi paleolitu.</p>	<p>Uczeń potrafi: - opisać okoliczności odkrycia jaskini w Lascaux.</p>

	historii.		<i>warunkami życia człowieka.</i>		
3. O pierwszych rolnikach	<p>Uczeń zna: - podstawowe zajęcia ludności epoki neolitu.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>neolit (młodsza epoka kamienna), rewolucja neolityczna.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie obszar Bliskiego Wschodu, - wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi neolitu nazwano rewolucją, - <i>porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym.</i></p>	<p>Uczeń zna: - ramy chronologiczne epoki neolitu.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić czynniki, które miały wpływ na zmianę trybu życia ludzi epoki neolitu, - <i>opisać skutki przyjęcia przez człowieka osiadłego trybu życia.</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - opowiedzieć o życiu ludzi epoki neolitu.</p>	<p>Uczeń potrafi: - opisać sposób wytwarzania kamiennych narzędzi i wyrobów z gliny w epoce neolitu.</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić wpływ postępu technicznego na polepszenie warunków życia człowieka.</p>

<p>4. O Żywnym Półksiężycu</p>	<p>Uczeń zna: - postać: Hammurabiego. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>cywilizacja</i>, Żywny Półksiężyc, Mezopotamia (Międzyrzecze), Sumerowie, <i>politeizm</i> (<i>wielobóstwo</i>), pismo klinowe. Uczeń potrafi: - <i>lokalizować na mapie Żywny Półksiężyc, Mezopotamię, Babilonię, Eufrat i Tygrys</i>, - przedstawić osiągnięcia cywilizacji sumeryjskiej i babilońskiej.</p>	<p>Uczeń zna: - wybrane przepisy zawarte w Kodeksie Hammurabiego. Uczeń rozumie: - pojęcia: system irygacyjny, handel wymienny, miasto-państwo. Uczeń potrafi: - omówić warunki naturalne panujące na terenie Mezopotamii, - <i>wyjaśnić znaczenie pisma i prawa w procesie powstawania państwa.</i></p>	<p>Uczeń zna: - <i>kształt pisma klinowego.</i> Uczeń rozumie: - pojęcia: zikkurat, brąz, kodeks. Uczeń potrafi: - opisać wpływ środowiska naturalnego na życie ludzi cywilizacji nadrzecznych.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: podział pracy. Uczeń potrafi: - opisać wygląd sumeryjskiego miasta-państwa, - określić, kiedy na terenie Mezopotamii pojawiła się cywilizacja Sumerów.</p>	<p>Uczeń potrafi: - dostrzec przejawy świadomej ingerencji człowieka w środowisko naturalne, - wskazać różnice między starożytnymi a współczesnymi przepisami prawa.</p>
<p>5. W państwie faraona</p> <p>Część I. Jak powstał Egipt</p> <p>Część II. Pod władzą faraona</p>	<p>Uczeń zna: - najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>państwo</i>, <i>faraon</i>, <i>monarchia despotyczna</i>. Uczeń potrafi: - <i>lokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację egipską</i>, - określić zakres władzy faraona.</p>	<p>Uczeń zna: - grupy społeczne wchodzące w skład społeczeństwa egipskiego. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>hieroglify</i>, <i>papirus</i>. Uczeń potrafi: - omówić warunki naturalne panujące na terenie Egiptu, - opisać wpływ środowiska naturalnego na życie i zajęcia starożytnych Egipcjan.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: pismo „ludowe”, geometria. Uczeń potrafi: - <i>scharakteryzować poszczególne grupy społeczeństwa egipskiego i ich rolę w państwie</i>, - opisać życie codzienne mieszkańców Egiptu, - <i>opisać organizację państwa egipskiego.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem obrazkowym. Uczeń potrafi: - wskazać zależności między położeniem geograficznym a powstaniem państwa i cywilizacji egipskiej, - <i>rozpoznać różne typy pisma egipskiego.</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - omówić funkcjonowanie szkolnictwa w starożytnym Egipcie.</p>

6. Przed sądem Ozyrysa	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: mumia, piramida.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić wyobrażenia Egipcjan o życiu pozagrobowym.</p>	<p>Uczeń zna: - <i>głównych bogów, w których wierzyli Egipcjanie.</i></p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: balsamowanie.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić przebieg procesu mumifikacji.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: sarkofag, Księgi Umarłych.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić najpopularniejszą teorię na temat sposobu, w jaki budowano piramidy, - <i>scharakteryzować wierzenia religijne starożytnych Egipcjan.</i></p>	<p>Uczeń zna: - postać: Cheopsa.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina.</p>	<p>Uczeń zna: - postać: Tutanchamona.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać okoliczności odkrycia grobowca Tutanchamona.</p>
7. Ziemia Obiecana Część I. Początki narodu żydowskiego Część II. Królestwo Izraela	<p>Uczeń zna: - postacie: <i>Abrahama, Mojżesza.</i></p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>Biblia, Stary i Nowy Testament, monoteizm, judaizm, Jahwe, dekalog.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić różnicę między politeizmem a monoteizmem, odwołując się do przykładów,</i> - wymienić dwie religie monoteistyczne wywodzące się ze starożytnego judaizmu, - wskazać na mapie starożytny Izrael, Palestynę, Jerozolimę.</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: <i>Dawida, Salomona,</i> - daty związane z historią Izraelitów.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>Ziemia Obiecana, naród wybrany, arka przymierza, menora.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>charakteryzować podstawowe symbole i główne zasady judaizmu,</i> - ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości, - zaznaczyć na osi czasu najważniejsze wydarzenia z dziejów państwa żydowskiego.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>świątynia jerozolimska, Tora, „niewola babilońska”.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie szlak wędrówki narodu wybranego.</p>	<p>Uczeń rozumie: - z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego.</p> <p>Uczeń potrafi: - opowiedzieć, jak powstało państwo żydowskie – Izrael, - <i>ocenić rolę Abrahama i Mojżesza w historii narodu żydowskiego.</i></p>	
Początki człowieka i pierwsze cywilizacje – lekcja powtórzeniowa	<p>Uczeń zna: - <i>przełomowe wydarzenia związane z dziejami człowieka pierwotnego i pierwszymi cywilizacjami</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - <i>związek między zmianami klimatycznymi na Ziemi a rozwojem człowieka i powstaniem pierwszych cywilizacji i państw.</i></p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>omówić wierzenia człowieka pierwotnego i ludów starożytnych.</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>scharakteryzować i porównać dorobek cywilizacji Bliskiego Wschodu.</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>ocenić dorobek cywilizacji Bliskiego Wschodu.</i></p>

	<p><i>starożytnymi.</i></p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje Bliskiego Wschodu. 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić warunki naturalne panujące na obszarze pierwszych państw, - przedstawić warunki życia oraz wymienić umiejętności zdobyte przez ludzi paleolitu i neolitu. 			
<p>1. 8. Wśród skał i oliwnych gajów</p> <p>2.</p> <p>3. Część I. Wśród skał i oliwnych gajów</p> <p>Część II. Wielka kolonizacja grecka</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: Hellada, Hellen, polis. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie i określić położenie geograficzne Grecji, - wymienić czynniki integrujące starożytnych Greków. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ramy chronologiczne wielkiej kolonizacji. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: kolonie, wielka kolonizacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić warunki naturalne panujące na terenie Grecji, - wyjaśnić wpływ środowiska geograficznego na gospodarkę i rozwój polityczny starożytnej Grecji, - wskazać przyczyny i zasięg wielkiej kolonizacji greckiej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - typowy jadłospis mieszkańców starożytnej Grecji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiedzieć o zajęciach Greków. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ramy chronologiczne kultury mykeńskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: kultura mykeńska. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać wygląd greckich statków handlowych. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na czym polegały trudności związane z podróżami morskimi w okresie starożytnym. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiedzieć, jak doszło do powstania kultury mykeńskiej.
<p>9. Wśród bogów i herosów</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - głównych bogów greckiego panteonu i dziedziny życia, którymi się opiekowali. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: heros, mit, Olimp. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie Olimp, - opowiedzieć, w jaki 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bohaterów najważniejszych mitów greckich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie Delfy, - opowiedzieć, w jaki sposób Grecy oddawali cześć swoim bogom, - opowiedzieć kilka mitów. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: Chaos, Pytia, Hades, Pola Elizejskie, Tartar. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić poglądy Greków na temat życia pozagrobowego, - wyjaśnić, jaką rolę w życiu Greków odgrywały wyrocznie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić rolę religii w tworzeniu się i umacnianiu wspólnoty Hellenów, - wyszukać w mitach wartości uniwersalne. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonać dydaktycznej interpretacji mitów greckich.

	sposób Grecy wyobrażali sobie bogów.				
10. Na olimpijskim stadionie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 776 p.n.e., - dyscypliny wchodzące w skład pięcioboju. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: olimpiada, igrzyska. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić różnicę między igrzyskami a olimpiadą, - opowiedzieć o przebiegu igrzysk olimpijskich. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: „pokój boży”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizować na mapie Olimpię, - <i>scharakteryzować igrzyska olimpijskie jako czynnik integrujący antycznych Greków,</i> - przedstawić różnice między organizacją starożytnych i współczesnych igrzysk olimpijskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 393, - konkurencje starożytnych igrzysk olimpijskich nie wchodzące w skład pięcioboju. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać wygląd Olimpii. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1896. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić reguły rządzące starożytnymi igrzyskami. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzec we współczesnych igrzyskach olimpijskich bezpośrednie nawiązanie do tradycji greckiej.
11. W państwie wojowników	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstawowe zasady rządzące społeczeństwem Sparty. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: spartiaci, periojkwowie, heloci. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie Peloponez i Spartę, - <i>przedstawić strukturę społeczeństwa Sparty.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: falanga, hoplita, - cele, którym służyło wychowanie spartańskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>umiejszczyć w czasie istnienia państwa spartańskiego,</i> - wyjaśnić znaczenie zwrotów: mówić lakonicznie, wrócić z tarczą lub na tarczy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: geruzja, Lacedemon. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić etapy wychowania spartańskiego, - omówić ustrój Sparty. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na czym polegały relacje między obywatelem a państwem spartańskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać, jak doszło do upadku państwa spartańskiego, - dokonać oceny ustroju spartańskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić zasady obyczajowe obowiązujące w Sparcie i wskazać w nich wartości aprobowane przez siebie.

<p>12. Ojczyzna demokracji</p> <p>Część I. Ojczyzna demokracji</p> <p>Część II. Demokracja ateńska</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Solona, Klejstenesa, Peryklesa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>demokracja, ostracyzm,</i> Zgromadzenie Ludowe, Rada Pięciuset, sąd przysięgłych.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>przedstawić ustrój Aten.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>arystokracja, areopag.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>umieścić w czasie demokrację ateńską i porównać system sprawowania władzy w Sparcie i Atenach.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: tyran, - na czym polegają różnice między demokracją ateńską a współczesną (np. w Polsce).</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić proces kształtowania się demokracji ateńskiej.</p>	<p>Uczeń potrafi: - omówić sytuację niewolników w państwie ateńskim.</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić zasady demokracji ateńskiej.</p>
<p>13. Wojny perskie</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 490 p.n.e., 480 p.n.e., 479 p.n.e., - postacie: Miltiadesa, Leonidasa, Temistoklesa.</p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie państwo perskie i Helladę, - przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen grecko-perskich, - wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew Greków z Persami.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić symboliczny sens nazwy: Termopile, - wyjaśnić, co zdecydowało o zwycięstwie Greków w wojnach z Persami.</p>	<p>Uczeń zna: - postacie: Dariusza I, Kserksesa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: „nieśmiertelni”, triera, - postawy sławnych dowódców greckich z V wieku p.n.e.</p> <p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić sens słów: „Przechodniu, powiedz Sparcie, że tu leżymy, wierni jej prawom”.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 499 p.n.e., 449 p.n.e.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić organizację państwa perskiego, - ocenić postawę Greków podczas wojen z Persami.</p>	<p>Uczeń potrafi: - dostrzec, że konfrontacja Greków z Persami zapoczątkowała kształtowanie się tożsamości europejskiej.</p>
<p>14. Grecki cud</p>	<p>Uczeń zna: - twórców teatru i rzeźby greckiej: Ajschylosa, Sofoklesa, Fidiusza.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: Akropol, Partenon, <i>tragedia.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>opowiedzieć, jak powstał teatr grecki i</i></p>	<p>Uczeń zna: - sławnych filozofów greckich: Sokratesa, Platona, Arystotelesa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: Związek Morski, <i>filozofia.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - opisać wygląd starożytnego teatru</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: idealizm, Akademia, epoka klasyczna.</p> <p>Uczeń potrafi: - wytłumaczyć, jak powstała filozofia, - omówić przyczyny powstania i funkcjonowanie Związku</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić rolę Peryklesa w rozkwicie kulturalnym Aten, - opisać sposób wychowania dzieci obowiązujący w starożytnych Atenach.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jaka była geneza rozkwitu Aten w V wieku p.n.e., - ocenić wkład Greków w kształtowanie się kultury europejskiej.</p>

	<i>jakie obowiązywały w nim zasady.</i>	greckiego.	Morskiego, - opisać wygląd starożytnych Aten i Akropolu, - <i>scharakteryzować teatr jako czynnik integrujący starożytnych Greków.</i>		
15. Podboje Aleksandra Wielkiego	Uczeń zna: - daty: 333 p.n.e., 331 p.n.e., - postacie: Filipa II, Aleksandra Wielkiego, - miejsca najważniejszych bitew między wojskami Aleksandra a armią perską. Uczeń rozumie: - pojęcie: kultura hellenistyczna (hellenizm). Uczeń potrafi: - wskazać na mapie terytoria zajęte przez wojska Aleksandra Wielkiego, - wyjaśnić, jak powstała kultura hellenistyczna.	Uczeń zna: - datę: 338 p.n.e. Uczeń potrafi: - przedstawić dokonania Aleksandra Wielkiego, - określić czas trwania i cechy kultury hellenistycznej.	Uczeń zna: - daty: 431–404 p.n.e., 323 p.n.e., - postacie: Archimedes, Euklidesa. Uczeń rozumie: - pojęcia: Likejon, złoty środek. Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny i skutki wojny peloponeskiej, - wskazać przyczyny, które umożliwiły Macedonii uzyskanie dominującej pozycji w Grecji, - opisać wygląd starożytnej Aleksandrii.	Uczeń rozumie: - cele polityki prowadzonej przez Filipa II i Aleksandra. Uczeń potrafi: - omówić dzieje imperium po śmierci Aleksandra.	Uczeń potrafi: - ocenić Aleksandra Wielkiego.
Co pozostało? Dziedzictwo starożytnej Grecji – lekcja powtórzeniowa	Uczeń zna: - <i>najważniejsze postacie i wydarzenia związane z historią starożytnej Grecji.</i>	Uczeń rozumie: - <i>na czym polegała specyfika cywilizacji greckiej.</i> Uczeń potrafi: - <i>przedstawić najważniejsze osiągnięcia kultury i nauki greckiej.</i>	Uczeń rozumie: - <i>rolę Grecji w kształtowaniu cywilizacji europejskiej.</i> Uczeń potrafi: - <i>określić wpływ kultury greckiej na współczesność.</i>	Uczeń potrafi: - <i>ocenić wkład Greków w kształtowanie się kultury europejskiej.</i>	Uczeń potrafi: - <i>wskazać ponadczasowe wartości filozofii greckiej.</i>
16. Rzym na	Uczeń zna:	Uczeń rozumie:	Uczeń zna:	Uczeń rozumie:	Uczeń potrafi:

<p>siedmiu pagórkach piętrzy się...</p> <p>Część I. Powstanie Rzymu</p> <p>Część II. Rzym republiką</p>	<p>- datę: 753 p.n.e., - postać: Romulusa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>republika, patrycjusze, plebejusze (plebs)</i>.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wskazać na mapie i opisać położenie geograficzne Rzymu,</i> - <i>przedstawić organizację społeczeństwa w republice rzymskiej.</i></p>	<p>- pojęcia: <i>zgromadzenie ludowe, konsul, senat, trybun ludowy, prawo weta, dyktator.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - opisać warunki naturalne panujące w Italii, - <i>umieścić w czasie i scharakteryzować system sprawowania władzy w republice rzymskiej.</i></p>	<p>- postacie: Eneasza, Remusa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: Lacedajum, zasada jednoroczności, zasada kolegalności.</p> <p>Uczeń potrafi: - opowiedzieć legendę o powstaniu Rzymu, - <i>podać przykład wpływu kultury greckiej na kulturę rzymską.</i></p>	<p>- pojęcia: Etruskowie, nowa arystokracja.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić rozwój terytorialny republiki rzymskiej.</p>	<p>- przedstawić naukowe informacje o początkach Rzymu uzyskane w oparciu o prowadzone badania archeologiczne.</p>
<p>4. 17. „Ty, Rzymianie, macie rządzić ludami”</p> <p>Część I. Kierunki i zasięg podbojów rzymskich</p> <p>Część II. „Ty, Rzymianie, macie rządzić ludami”</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 218–201 p.n.e., 216 p.n.e., - postać: Hannibala, - miejsca najważniejszych bitew między Rzymem a Kartaginą.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>provincja, legion, romanizacja.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na osi czasu daty najważniejszych wydarzeń związanych z tworzeniem się Imperium Rzymskiego, - <i>przedstawić przyczyny i wskazać skutki ekspansji Rzymu.</i></p>	<p>Uczeń zna: - postać: Gajusza Mariusza.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>armia zawodowa, proletariusze.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wskazać na mapie kierunki i zasięg podbojów Rzymian do połowy II wieku p.n.e.,</i> - przedstawić organizację i sposób funkcjonowania armii rzymskiej po reformie Mariusza.</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 264–241 p.n.e., 149–146 p.n.e.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>namiestnik.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - opisać wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty, - <i>scharakteryzować organizację prowincji.</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - wskazać mocne i słabe strony reformy armii przeprowadzonej przez Mariusza, - <i>opisać postawy Rzymian wobec podbitej ludności.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - znaczenie armii dla sprawnego funkcjonowania państwa rzymskiego i prowadzonej przez nie polityki.</p>
<p>18. Jak Rzym stał się cesarstwem</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 44 p.n.e., 30 p.n.e.–14, - postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>kalendarz juliański.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>scharakteryzować system</i></p>	<p>Uczeń zna: - daty: 49 p.n.e., 31 p.n.e., - postacie: Marka Antoniusza, Kleopatry, - okoliczności dojścia</p>	<p>Uczeń potrafi: - porównać ustrój Rzymu republikańskiego z ustrojem Rzymu w czasach Oktawiana</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić postępowanie Juliusza Cezara wobec instytucji republikańskich.</p>

	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: „pokój rzymski”, cesarstwo.</p> <p>Uczeń potrafi: - przedstawić przyczyny i przejawy kryzysu republiki rzymskiej.</p>	<p><i>sprawowania władzy w cesarstwie rzymskim,</i> - wskazać na mapie zmiany zasięgu terytorialnego państwa rzymskiego między I wiekiem p.n.e. a II wiekiem n.e.</p>	<p>Oktawiana do władzy.</p> <p>Uczeń rozumie: - znaczenie sformułowania „kości zostały rzucone”.</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić dokonania Juliusza Cezara.</p>	<p>Augusta, - ocenić Oktawiana Augusta.</p>	
19. „Chleba i igrzysk!”	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: termy, akwedukt, igrzyska, gladiator, amfiteatr, Koloseum.</p> <p>Uczeń potrafi: - opowiedzieć, w jaki sposób mieszkańcy Rzymu spędzali wolny czas, - określić położenie niewolników w starożytnym Rzymie.</p>	<p>Uczeń zna: - postać: Spartakusa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: cyrk, powstanie Spartakusa.</p> <p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić, dlaczego doszło do powstania Spartakusa.</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 73–71 p.n.e.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać warunki życia mieszkańców stolicy państwa rzymskiego, - opisać wygląd Rzymu w okresie cesarstwa.</p>	<p>Uczeń potrafi: - scharakteryzować znaczenie niewolnictwa dla państwa rzymskiego, - opisać sposób wychowania dzieci w rodzinie rzymskiej i omówić panujące w niej zasady.</p>	<p>Uczeń potrafi: - dokonać oceny moralnej systemu niewolniczego, - dokonać etycznej oceny rzymskich igrzysk.</p>
20. W rzymskim mieście	<p>Uczeń zna: - okoliczności zagłady Pompejów.</p> <p>Uczeń rozumie: - rolę i znaczenie dróg w państwie rzymskim.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: bazylika, forum, atrium, perystyl.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać wygląd domu zamożnego Rzymianina.</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 79 p.n.e., - typowy jadłospis mieszkańców starożytnych Pompejów.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: odeon, palestra.</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać wygląd starożytnych Pompejów.</p>	<p>Uczeń potrafi: - opowiedzieć, w jaki sposób budowano drogi w starożytnym Rzymie.</p>	<p>Uczeń potrafi: - na przykładzie badań archeologicznych prowadzonych w Pompejach dostrzegać wpływ archeologii na rozwój wiedzy historycznej.</p>
21. „Jeden duch i jedno serce”	<p>Uczeń zna: - daty: 313, 380, - postacie: Jezusa Chrystusa, św. Pawła, - symbole chrześcijaństwa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: apostoł, Ewangelia, Mesjasz,</p>	<p>Uczeń zna: - najważniejszych rzymskich bogów.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: tolerancja religijna, Dzieje Apostolskie.</p> <p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jakie czynniki</p>	<p>Uczeń zna: - datę: 64, - postacie: Poncjusza Piłata, Konstancyjna Wielkiego, Teodozjusza Wielkiego.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: sobór.</p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie: - znaczenie edyktów z 313 i 380 roku dla rozwoju i umacniania pozycji chrześcijaństwa w państwie rzymskim.</p>	<p>Uczeń potrafi: - określić rolę chrześcijaństwa w starożytności.</p>

	<p><i>Kościół, chrześcijaństwo, religia państwowa.</i></p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejscowić w czasie i przestrzeni narodziny i rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa, - wskazać przyczyny i przykłady prześladowania chrześcijan. 	<p>zadecydowały o szybkim wzroście liczby wyznawców chrześcijaństwa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować wierzenia starożytnych Rzymian, - opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa. 		
22. „Co jest ocalone, jeśli ginie Rzym?”	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 395, 476. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: wędrówka ludów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić przyczynę podziału cesarstwa rzymskiego, - wskazać na mapie granicę podziału cesarstwa ustaloną w 395 roku, - lokalizować na osi czasu daty: 395, 476, - określić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Imperium Rzymskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazwy głównych plemion wkraczających w granice państwa rzymskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: wandalizm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić przejawy kryzysu cesarstwa rzymskiego w III wieku, - wyjaśnić umowność przyjęcia 476 roku za datę końca starożytności i początku średniowiecza. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 410, 451, 455, - postacie: Alaryka, Romulusa Augustulusa, Odoakra, Attyli. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: kolon. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać okoliczności, w których doszło do najazdu plemion germańskich na ziemie cesarstwa w IV–V wieku. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływ wędrówki ludów na sytuację w państwie rzymskim w IV i V wieku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać obyczaje i wygląd Hunów, - opisać okoliczności, w których doszło do upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić skutki najazdu barbarzyńców na Rzym.
„Nie wszystek umrę” – lekcja powtórzeniowa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - najważniejsze postacie i wydarzenia związane z historią starożytnego Rzymu. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić osiągnięcia kulturalne i cywilizacyjne Rzymian, - wyjaśnić, że kultura rzymska oraz religia chrześcijańska stanowią filary kultury europejskiej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czynniki, które miały wpływ na ewolucję ustroju politycznego państwa rzymskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzec ciągłość rozwoju cywilizacyjnego i 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rolę jednostki w procesie historycznym. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić trwałość osiągnięć cywilizacyjnych Rzymu oraz dostrzec ich obecność we 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zauważyć związki między życiem politycznym a przemianami cywilizacyjnymi.

			<i>korzystanie z dorobku innych kultur przez kolejne pokolenia.</i>	<i>współczesnym świecie.</i>	
23. Cesarstwo bizantyjskie	<p>Uczeń zna: - datę: 1054, - postać: Justyniana I Wielkiego.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>lokalizować w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie,</i> - <i>wyjaśnić przyczyny i skutki podziału chrześcijaństwa na odrębne wyznania.</i></p>	<p>Uczeń zna: - datę: 1453, - podstawowe różnice między Kościołem katolickim a Kościołem prawosławnym.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>Kodeks Justyniana.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>przedstawić osiągnięcia Justyniana Wielkiego,</i> - <i>scharakteryzować dorobek kulturowy Bizancjum.</i></p>	<p>Uczeń zna: - datę: 527–565.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>cezaropapizm, herezja, teologia, ekskomunika, synod, dogmat.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>przedstawić okoliczności powstania Konstantynopola i opisać wygląd miasta,</i> - <i>opisać okoliczności, w których doszło do upadku cesarstwa bizantyjskiego.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - z czego wynikało dążenie cesarzy do podporządkowania sobie Kościoła.</p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić przyczyny strat terytorialnych cesarstwa bizantyjskiego.</i></p>	<p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić, dlaczego Bizancjum uważa się za kontynuację państwa rzymskiego,</i> - <i>ocenić Justyniana Wielkiego.</i></p>
24. Pod chorągwią Proroka Część I. „Jesteś prorokiem Allaha” Część II. Pod chorągwią Proroka	<p>Uczeń zna: - datę: 622, - postać: Mahometa.</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>Allah, islam, Koran, muzułmanin, meczet.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>sytuować na mapie pierwotne siedziby Arabów i terytoria opanowane przez nich do IX wieku.</i></p>	<p>Uczeń zna: - <i>podstawowe zasady islamu i obowiązki muzułmanina.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wskazać na mapie główne ośrodki polityczne i religijne Arabów,</i> - <i>dodrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem,</i> - <i>podać przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>hidżra, święta wojna (dżihad), kalif, państwo teokratyczne.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu,</i> - <i>dodrzec wpływ kultury islamskiej na średniowieczną Europę.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>fatalizm.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>scharakteryzować zasady społeczne obowiązujące wyznawców islamu,</i> - <i>wyjaśnić, co zdecydowało o sukcesach podbojów dokonywanych przez Arabów w VII–IX wieku.</i></p>	<p>Uczeń rozumie: - <i>wpływ religii na politykę, kulturę i społeczeństwo Arabów.</i></p> <p>Uczeń potrafi: - <i>opisać sposób wychowania dzieci w rodzinie arabskiej i omówić panujące w niej zasady.</i></p>

<p>25. Państwo Karola Wielkiego</p> <p>Część I. Chrzest króla Franków</p> <p>Część II. Państwo Karola Wielkiego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 800, 843, - postać: Karola Wielkiego, - postanowienia traktatu z Verdun. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: Frankowie, „renesans karoliński”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>sytuować na mapie zasięg terytorialny monarchii Karola Wielkiego,</i> - <i>sytuować na mapie państwa powstałe w wyniku postanowień traktatu z 843 roku,</i> - wyjaśnić przyczyny i okoliczności rozpadu państwa Karola Wielkiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 756, - postać: Pepina Krótkiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: Karolingowie, hrabstwo, marchia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>opisać okoliczności powstania Państwa Kościelnego,</i> - omówić organizację państwa Karola Wielkiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 732, - postacie: Chlodwiga, Karola Młota. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: Merowingowie, Normanowie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać okoliczności, w których Frankowie przyjęli chrzest, - określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków, - scharakteryzować przemiany kulturowe, jakie dokonały się w państwie Franków pod wpływem „renesansu karolińskiego”. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić rolę Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Krótkiego oraz Karola Wielkiego w historii, - wyjaśnić przyczyny i znaczenie odnowienia cesarstwa na Zachodzie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rolę Karola Wielkiego w kształtowaniu politycznych i kulturowych podstaw nowożytnej Europy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na przykładzie Franków wyjaśnić proces kształtowania się państw średniowiecznej Europy na gruzach cesarstwa zachodniorzymskiego.
<p>26. Między Renem a Łabą</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 962, - postacie: Ottona I, Ottona III. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: Rzesza Niemiecka. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie obszar Rzeszy Niemieckiej na przełomie X i XI wieku. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na czym polegała idea cesarstwa rzymskiego według Ottona III. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić osiągnięcia Ottona I w dziedzinie polityki wewnętrznej i zewnętrznej, - <i>wyjaśnić rolę Ottona III w dążeniu do budowy zjednoczonej Europy.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postać: Henryka I. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: elektorzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić politykę władców niemieckich w stosunku do wschodnich sąsiadów. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić sytuację we wschodniej części państwa Karolingów między IX a X wiekiem. 	

<p>27. Feudalna Europa</p>	<p>Uczeń zna: - ramy czasowe feudalizmu, - podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>rycerstwo, feudalizm, senior, wasal, lenno</i>. Uczeń potrafi: - określić charakterystyczne cechy feudalizmu jako systemu społeczno-ekonomicznego średniowiecznej Europy.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>hold lenny, inwestytura</i>. Uczeń potrafi: - omówić podstawowe zadania rycerstwa, - opisać, jak przebiegała uroczystość nadania lenna.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>drabina feudalna, komendacja, „rozejm boży”</i>. Uczeń potrafi: - omówić okoliczności powstania rycerstwa.</p>	<p>Uczeń rozumie: - wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy. Uczeń potrafi: - przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić proces wyodrębniania się dwóch podstawowych grup społecznych – feudalów i poddanych.</p>
<p>28. „Ty broń, ty pracuj”</p>	<p>Uczeń zna: - grupy społeczne wchodzące w skład społeczeństwa średniowiecznej Europy. Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>stan, rada miejska, patrycjat, pospólstwo, plebs</i>. Uczeń potrafi: - opisać wygląd i funkcje średniowiecznego zamku oraz wygląd średniowiecznej wsi i miasta.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: <i>pańszczyzna, czynsz pieniężny, trójpolówka, cech</i>. Uczeń potrafi: - wymienić wynalazki, które znalazły zastosowanie w średniowiecznej wsi, - <i>charakteryzować funkcje gospodarcze i kulturowe średniowiecznych miast</i>, - <i>wskazać różnice w położeniu poszczególnych stanów</i>.</p>	<p>Uczeń zna: - cechy idealnego rycerza średniowiecza. Uczeń rozumie: - pojęcie: <i>gildia</i>. Uczeń potrafi: - określić wpływ wynalazków technicznych na rozwój rolnictwa, - <i>omówić proces kształtowania się stanów</i>.</p>	<p>Uczeń potrafi: - opisać życie codzienne mieszkańców średniowiecznego zamku, wsi i miasta, - omówić proces powstawania miast.</p>	<p>Uczeń potrafi: - przedstawić proces uzyskiwania tytułów mistrzowskich przez rzemieślników miejskich.</p>

<p>29. „Módl się i pracuj”</p> <p>Część I. „Lenistwo wrogiem duszy”</p> <p>Część II. Feudalny Kościół</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1077, - postacie: Grzegorza VII, Henryka IV, - nazwy najważniejszych średniowiecznych zakonów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: <i>średniowieczny uniwersalizm.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić istotę <i>średniowiecznego uniwersalizmu.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1122. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać wygląd średniowiecznego klasztoru, - przedstawić sytuację w Kościele w X–XI wieku, - <i>ukazać rolę Kościoła w kształtowaniu średniowiecznego poglądu na świat,</i> - <i>wskazać przyczyny walki między cesarstwem a papieżem o prymat w Europie.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 529, 1075, - postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu, św. Dominika, - treść notatki papieskiej <i>Dictatus papae</i> i postanowienia ugody w Wormacji. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: asceza, reguła, symonia, konklawe, kardynał, heretyk, inkwizycja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić sposoby przezwyciężenia sytuacji w Kościele w X–XI wieku, - przedstawić przyczyny i przebieg sporu między Henrykiem IV i Grzegorzem VII. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jak papież i cesarstwo rozumiały ideę średniowiecznego uniwersalizmu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić przyczyny powołania nowych zakonów i przedstawić główne założenia ich działalności. 	
<p>30. „Bóg tak chce!”</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1095. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: wyprawa krzyżowa (krucjata). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić polityczne, religijne i społeczno-gospodarcze przyczyny wypraw krzyżowych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1096–1099, 1204, 1291, - nazwy najważniejszych zakonów rycerskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: wyprawa ludowa, zakon rycerski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić okoliczności powstania, organizację i zadania zakonów rycerskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1100, - postać: Urbana II. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: rekonkwista. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić przebieg pierwszej i czwartej krucjaty, - sytuować na mapie państwa utworzone przez krzyżowców. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić skutki wypraw krzyżowych. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić przebieg krucjat przeciw Słowianom połabskim.

<p>31. Średniowieczni Europejczycy</p>	<p>Uczeń zna: - przykłady osiągnięć kulturalnych i architektonicznych średniowiecznej Europy. Uczeń rozumie: - pojęcie: czarna śmierć. Uczeń potrafi: - wyjaśnić, na czym polegał średniowieczny pogląd na świat i człowieka, - rozróżnić style romański i gotycki oraz omówić ich cechy charakterystyczne.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wskazać i scharakteryzować wzorce osobowe średniowiecza, - dostrzegać wpływ religii chrześcijańskiej na życie ludzi średniowiecza, - wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów.</p>	<p>Uczeń potrafi: - lokalizować na mapie miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety, - opisać przebieg i zasięg epidemii dżumy w Europie.</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić rolę uniwersytetów w rozwoju kultury, - przedstawić miejsce kobiety w średniowiecznej Europie.</p>	<p>Uczeń rozumie: - wpływ epidemii dżumy na sytuację społeczną i gospodarczą średniowiecznej Europy.</p>
<p>Dziedzictwo średniowiecza – lekcja powtórzeniowa</p>	<p>Uczeń zna: - najważniejsze postacie i wydarzenia związane z historią średniowiecznej Europy.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić, na czym polegała jedność średniowiecznej Europy, - wyjaśnić kulturotwórczą rolę Kościoła, - omówić osiągnięcia kulturalne średniowiecznej Europy.</p>	<p>Uczeń potrafi: - wskazać te dziedziny życia, w których przetrwały ślady kultury średniowiecznej, - scharakteryzować relacje między cesarstwem a papieżem w okresie średniowiecza.</p>	<p>Uczeń rozumie: - zasady polityczne i społeczne, na których opierał się porządek w średniowiecznej Europie.</p>	<p>Uczeń potrafi: - ocenić dokonania średniowiecznych Europejczyków.</p>